

Warszawa, dn. 09.02.2025 r.

dr hab. Kasper Sipowicz, prof. APS

Kierownik Zakładu Interdyscyplinarnych Badań
w obszarze Inkluzji Społecznej,
Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej
w Warszawie, ul. Szczęśliwicka 40, 02-353 Warszawa

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Magdaleny Syski pt. „Integracyjna edukacja przedszkolna – założenia a rzeczywistość na przykładzie badań w subregionie płockim” napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Mirosława Grewińskiego oraz dr Eweliny Zdebskiej

Uzasadnienie podjęcia tematu rozprawy:

Temat rozprawy doktorskiej pt. „Integracyjna edukacja przedszkolna – założenia a rzeczywistość na przykładzie badań w subregionie płockim” jest istotny z kilku kluczowych powodów:

1. Edukacja integracyjna i włączająca stanowi jedno z głównych wyzwań oświatowych w XXI wieku. Jest ona próbą dostosowania metod dydaktycznych i wychowawczych do specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.
2. Kształtowanie postaw tolerancyjnych powinno być rozpoczęte już od etapu edukacji przedszkolnej. Jest to tym bardziej istotne, że dzieci bywają „okrutne” wobec swoich rówieśników/rówieśniczek, którzy są odmienni somatycznie, psychicznie lub pod względem intelektualnym.
3. Niejednokrotnie można zaobserwować rozdział między założeniami edukacji integracyjnej a rzeczywistością. Dlatego też badania w tym zakresie są bardzo istotne społecznie, dostarczając danych, na podstawie których można przeprowadzić ewaluację dotychczasowych rozwiązań edukacyjnych.

Ocena formalna pracy:

Praca ma typowy układ i formę tradycyjnych dysertacji na stopień doktora nauk społecznych. Napisana jest poprawną polszczyzną oraz w sposób bardzo staranny. Nie znalazłem w pracy żadnej „literówki”. Dysertacja liczy 253 strony obustronnego maszynopisu. Zawiera 46 wykresów oraz cztery załączniki. Konstrukcja formalna pracy jest typowa dla tego typu dysertacji. Część teoretyczna zawiera 130 stron, a badawcza wraz z podsumowaniem 93 strony. Doktorantka zacytowała 103 prace (51 prac zwartych, 21 artykułów z czasopism naukowych, 4 słowniki/encyklopedie, 27 aktów normatywnych) zestawionych w bibliografii alfabetycznie, stosując w manuskrypcie przypisy dolne. Na końcu pracy zamieszczono spis wykresów oraz załączniki w postaci kwestionariusza wywiadu oraz trzech kwestionariuszy ankiet konstrukcji własnej. Na szczególną pochwałę zasługuje bardzo dobre sformatowanie dysertacji.

Ocena merytoryczna pracy:

Celem rozprawy doktorskiej było zbadanie rzeczywistego funkcjonowania edukacji integracyjnej przedszkolnej w subregionie plockim w odniesieniu do jej założeń teoretycznych. Do postawionego wyżej celu pracy Autorka skonstruowała dziesięć dobrze sformułowanych hipotez badawczych. Badanie przeprowadzono w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie Płocka, Gostynina i Sierpca oraz powiatów: plockiego, gostynińskiego, sierpeckiego podlegających Kuratorium Oświaty w Warszawie – delegatura w Płocku. W badaniu mgr Magdalena Syska wybrała metodę sondażu diagnostycznego, technikę ankiety, technikę wywiadu oraz narzędzia badawcze – kwestionariusz wywiadu oraz trzy kwestionariusze ankiet konstrukcji własnej. Dobór narzędzi badawczych uważam za właściwy. Badania przeprowadzono na próbie 179 osób, w tym 7 osób zbadano techniką wywiadu, a pozostałe 172 osoby techniką ankiety. Doktorantka poprawnie dokonała analizy uzyskanych wyników badań. Ponadto we właściwy sposób zweryfikowała główną hipotezę badawczą oraz hipotezy szczegółowe. Oprócz poprawnie sformułowanych wniosków, Autorka nakreśliła pięć wariantów dalszego rozwoju integracyjnej edukacji przedszkolnej w Polsce. Owe implikacje praktyczne świadczą o dojrzałości naukowej mgr Syski.

Uwagi krytyczne i komentarze:

1. Tytuł pracy wprowadza czytelnika w błąd. Sugeruje bowiem, że badania przeprowadzono we wszystkich przedszkolach w subregionie plockim, na terenie którego działa – jak podaje Doktorantka na s. 132 – łącznie 166 placówek. W rzeczywistości mgr Syska zrealizowała swoje badania tylko w 6 placówkach (s. 140).

Jeśli Autorka chciałaby opublikować swoją pracę doktorską, radziłbym doprecyzowanie tytułu np. „Integracyjna edukacja przedszkolna – założenia a rzeczywistość na przykładzie badań w **wybranych przedszkolach** subregionu płockiego”.

2. Autorka dysertacji nie podała informacji, w jakim okresie przeprowadziła swoje badania, co stanowi poważne uchybienie recenzowanej pracy. Brak rozdziału „Teren i organizacja badań”, który zwyczajowo jest umieszczany w pracach doktorskich z zakresu nauk społecznych.
3. Informacje o liczebności próby badawczej znajdują się w różnych podrozdziałach pracy. Brak jest rozdziału/podrozdziału „Charakterystyka próby badawczej/badanej grupy”. I tak na stronie 137 dowiadujemy się, że przeprowadzono wywiady z 7 dyrektorami przedszkoli, na stronie 151, że przebadano 40 nauczycieli techniką ankiety, na stronie 184, że zbadano techniką ankiety także 110 rodziców dzieci bez niepełnosprawności, i w końcu na stronie 194, że zbadano techniką ankiety 22 rodziców dzieci z niepełnosprawnościami.
4. W dysertacji Doktorantka posługuje się przestarzałym idiolektem pedagogicznym, używając takich określeń, jak: „dzieci niepełnosprawne” (obecnie w polskiej pedagogice/pedagogice specjalnej posługujemy się sformułowaniem „dzieci z niepełnosprawnościami” lub „dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”). Określenie „dzieci niepełnosprawne” pojawia się niestety bardzo często w recenzowanej pracy (np. s. 11, 12, 20, 26, 29, 31, 37, 54, 61, 63, 64, 65, 66, 71, 72, 80, 81, 97, 100, 104 itd.). Prawdopodobnie wynika to z faktu, iż Autorka korzystała z klasycznych już pozycji piśmiennictwa, jak np. prace Aleksandra Hulka wydanych w latach 80.-90. XX wieku, i bezwiednie powieliła zawartą tam terminologię. Na korzyść mgr Syski świadczy jednak to, że w dalszych rozdziałach swojej dysertacji posługuje się określeniem „dzieci z niepełnosprawnościami”.

Jednakże powyższe uwagi krytyczne nie wpływają na wysoką wartość merytoryczną i naukową recenzowanej pracy doktorskiej.

PODSUMOWANIE:

W mojej opinii, jako recenzenta, przedstawiona do oceny dysertacja mgr Magdaleny Syski pt. „Integracyjna edukacja przedszkolna – założenia a rzeczywistość na przykładzie badań w subregionie płockim” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, dowodzi

posiadania wiedzy teoretycznej w dyscyplinie nauk społecznych oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, spełniając w pełni formalne i merytoryczne warunki stawiane rozprawom doktorskim, określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (DZ. U. z 2018 r., poz. 1668 ze zm.). **W tym stanie rzeczy zwracam się do Wysokiej Rady Dyscypliny Pedagogika Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie o dopuszczenie mgr Magdaleny Syski do dalszych etapów przewodu doktorskiego.**

[Redacted signature block]